

BANE NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR
Att. Bayer Hanna Bayer

Saksbehandler, innvalgstelefon
Linnea Karoline Vereide, 61266062

Gardsjøen naturreservat - dispensasjon - rydding og vedlikehold langs jernbanelinja

Statsforvalteren i Innlandet gir Bane Nor tillatelse til rydding og vedlikehold langs jernbanelinja, Solørbanen, som går langsmed Gardsjøen naturreservat, med hjemmel i § 48 første avsnitt i naturmangfoldloven. Tillatelsen gjelder for årene 2022 – 2026. Tillatelsen er gitt på bestemte vilkår som er beskrevet nedenfor.

Søknaden

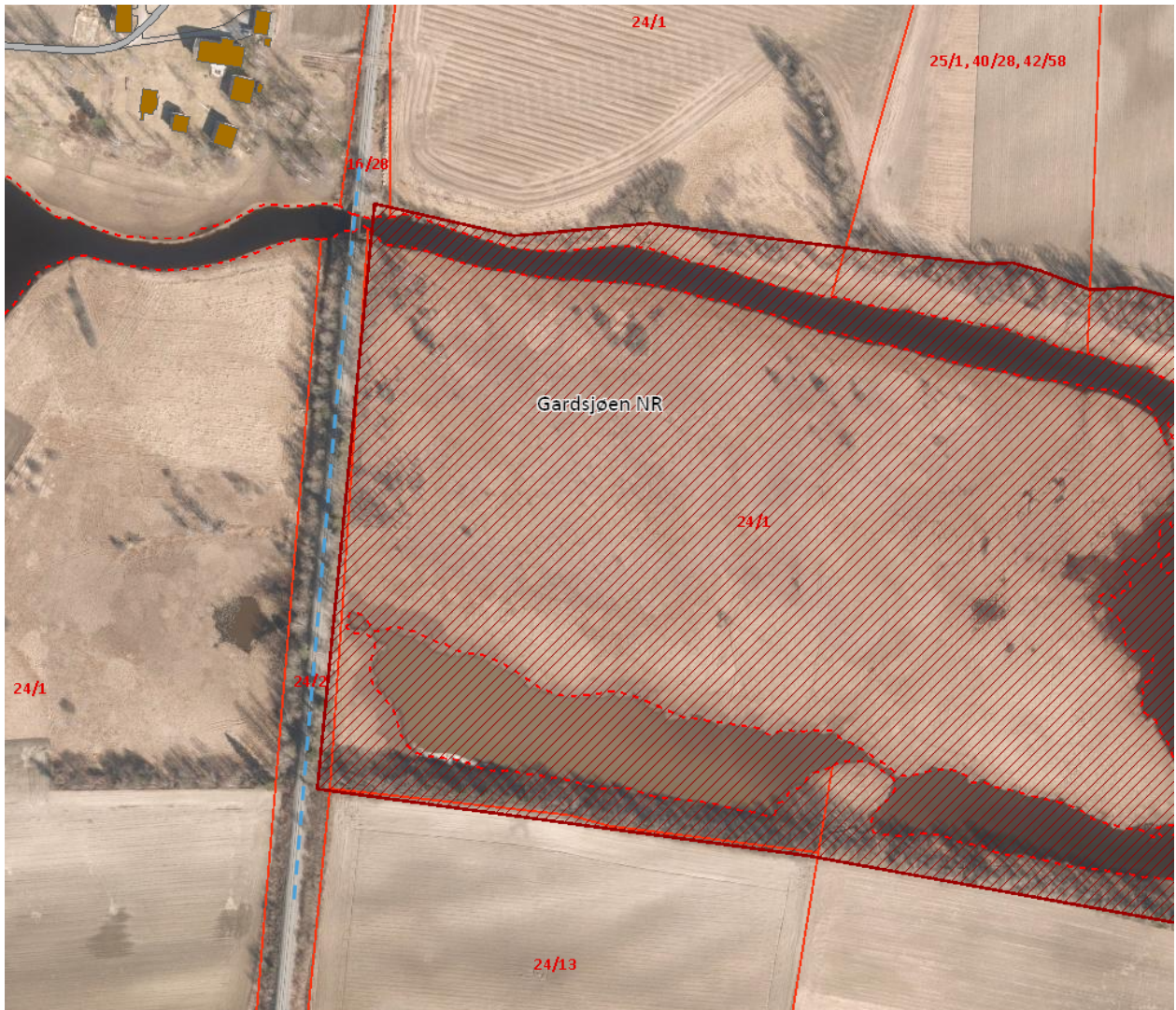
Vi viser til deres søknad per e-post den 14. mars 2022, angående dispensasjon til å rydde/vedlikeholde langsmed jernbanelinja, Solørbanen, forbi Gardsjøen naturreservat i Grue kommune, se kart side 2.

Bane Nor søker om tillatelse til å rydde ettervekst av trær, greiner og kratt langs jernbanelinja, Solørbanen, forbi Gardsjøen naturreservat. Hensikten med ryddingen er å fjerne eller hindre fremvekst av trær, greiner og kratt som er eller kan vente å bli farlig eller være til ulempe for jernbanedriften. Ryddingen gjøres i 15 meter fra spormidten på begge sider for ettervekst, og 20 meter på hver side av sporet for sikringshogst. Gardsjøen naturreservat ligger ca. 10 meter unna jernbanelinja, og tiltaket vil derfor komme i berøring med naturreservatet.

Bane Nor har hvert år behov for å utføre slike driftsmessig vedlikehold, og tiltaket vil i all hovedsak utføres innenfor jernbanens sikkerhetsgjerde, men rydding kan gå utover dette. Tiltak som skal gjennomføres:

1. Fjerning av enkelttrær mange ulike steder som står i fare for å falle over linjen.
2. Rydding av ettervekst mange ulike steder for å hindre gjengroing og oppvekst av trær for nær banene.

Bane Nor sin prosjektperiode for rydding av jernbanelinjer på Østlandet er 2022-2026, og det søkes derfor om en dispensasjon for hele denne perioden.

Stiplet blå linje = jernbanetraseen, Skravert rødt = Gardsjøen NR (InnlandsGis).

Lovgrunnlag

Gardsjøen naturreservat ble opprettet 18. desember 1981. Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne om de spesielle landskapsformene, vegetasjonen, det spesielt rike og interessante fuglelivet og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

I henhold til verneforskriften kap. IV punkt 1 er vegetasjonen i vann og på land fredet mot skade og ødeleggelse som ikke følger av tillatt ferdsel eller i medhold av punktene V-VIII. Videre er pattedyr og fugler, herunder hi, reir og egg, fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse, jf. kap. IV punkt 2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, jf. kap. IV punkt 3.

Det er i henhold til verneforskriften for Gardsjøen naturreservat ingen hjemmel til å gjennomføre det omsøkte tiltaket, og søknaden må dermed vurderes etter § 48 første avsnitt i naturmangfoldloven (nml.) hvor forvaltningsmyndigheten etter første ledd første alternativ kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Ifølge nml. § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingen skal fremgå av beslutningen.

Statsforvalterens vurdering

Gardsjøen naturreservat er en kroksjø som er dannet ved at en elvesving av Glomma har blitt avsnørt, og reservatet er stort sett omgitt av dyrka mark. Den næringsrike sjøen er viktig som trekklokalitet for en rekke fugler på grunn av sjøens beliggenhet i Glommas dalføre, som er en viktig trekkvei for fugl. Sjøen er et attraktivt næringssøkområde for trekkende fugl. På grunn av vannstandsendringer i hekketida, er ikke Gardsjøen særlig godt egnet for våtmarksfugler som hekker på bakken eller lavt i vegetasjonen. I ny rapport fra 2021 som viser til registrerte fugler, i hovedsak våtmarksfugler, i perioden 2013-2020 viser at det er påvist et stort spekter av våtmarksarter i Gardsjøen, blant dem hele 12 andearter og 23 vadefuglarter, etter grundig kartlegging på 1970-tallet (Bekken, 2021). Til sammenlikning med rapporten for perioden 1970-2012 var arter som sangsvane og kanadagås langt mer tallrike tidligere og også ender og vadefugler forekommer i dag i beskjedne antall. Vipe og storspove hekker fremdeles i området. Det er registrert en rekke rødlistede fuglearter i reservatet, som vipe (CR), markellterne (EN), storspove (EN), hettemåke (CR), gulspurv (VU) og storskarv (NT), men kun et fåtall av disse forekommer mer eller mindre regelmessig.

Statsforvalteren vurderer at kunnskapsgrunnlaget for de naturfaglige verdiene i området er gode, jf. nml. § 8. Vi har god oversikt over naturverdiene i området gjennom registreringer av arter og naturtyper i ulike databaser (Naturbase, InnlandsGis, Sensitive artsdata), ny og eldre rapport på fuglelivet og gjeldende forvaltningsplan for naturreservatet. Nml. § 9 «føre-var-prinsippet» vektlegges derfor her i liten grad.

I henhold til nml. § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Statsforvalteren anser det som viktig at en i størst mulige grad unngår tiltak i verneområder som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på plante- og dyreliv. Det er derfor viktig å vurdere hvilke følger dispensasjonen kan få for framtidige søknader på lignende tiltak. Det ble i 2015 laget en forvaltningsplan for Gardsjøen naturreservat, hvor det blant annet står i retningslinjene for jernbanen *«Utgangspunktet er at vegetasjonen i reservatet er fredet og at det er forbudt å iverksette tiltak som kan endre de naturgitte forhold. Motorisert ferdsel i forbindelse med vedlikehold av jernbanen er også forbudt. For å rydde vegetasjon eller grave stikkrenner/grøfter, må tiltakshaver ha en dispensasjon fra verneforskriften»*.

Det er i forvaltningsplanen lagt opp til at tiltak som kan være forstyrrende for fuglelivet (eks. hogst av trær langs kantvegetasjonen, motorisert ferdsel, vedlikeholdsarbeid av grøfteløp) bør av hensyn til fuglelivet legges utenom hekke- og trekkseongen (april-juni og september-oktober). Det er i forvaltningsplanen ikke belyst om dette også gjelder rydding og vedlikehold av jernbanen. Rydding og vedlikehold av jernbanelinja er i motsetning til de andre nevnte tiltakene noe som må gjøres av sikkerhetsmessige og lovpålagte årsaker, og disse tiltakene vil da i hovedsak gjennomføres på vårparten av året, når vegetasjonen begynner å vokse inn i sporet og en ser hvilke av trærne som potensielt kan utgjøre en risiko. Det vil være lite gunstig om en må vente med slik nødvendig rydding til en tid på året hvor det er mindre forstyrrende for dyrelivet, spesielt siden ryddingen gjøres for å unngå at farlige situasjoner skal oppstå. Det er generelt en ganske smal vegetasjonssone rundt Gardsjøen naturreservat, og langsmed jernbanelinja ser det spesielt ut til å være et svært avgrenset belte. Statsforvalteren er dermed usikker på hvor mye av vegetasjonen som faktisk må fjernes og/eller om det er nødvendig å fjerne så mye av vegetasjonen innenfor naturreservatet for å sikre sikt og sikkerhet. Statsforvalteren vurderer derfor at det er begrenset med vegetasjon innenfor naturreservatet som faktisk vil bli berørt av en slik rydding/vedlikeholdsarbeid, og at det er innenfor

rammen av hva området tåler ved at dette området ryddes, jf. nml. § 10. Siden det er lite vegetasjon som trolig trengs å fjernes, vil det også være begrenset med forstyrrende arbeid som må gjøres langs jernbanelinja. Likevel vil vi oppfordre til at ryddingsarbeidet legges utenfor hekke- og trekkseongen (april-juni og september-oktober) for fuglene for at også denne begrensa forstyrrelsen helst skjer utenfor den sensitive perioden.

Det er ikke søkt om bruk av motoriserte kjøretøy i forbindelse med ryddingstiltaket. Det er forbudt å bruke motoriserte kjøretøy i verneområdet, og en slik bruk er søknadspliktig. Vi forutsetter derfor at arbeidet er tenkt gjennomført manuelt, og setter som vilkår at det ikke skal brukes motoriserte kjøretøy i forbindelse med tiltaket.

Statsforvalteren vurderer at det omsøkte tiltaket ikke vil ha en for stor belastning enkeltvis eller samlet sett for reservatet og økosystemet, og vil innenfor hva området vil tåle. Vi vurderer at vilkårene for å gi dispensasjon etter § 48 første avsnitt i naturmangfoldlovene er oppfylt. Vi forutsetter at vedlikeholdet og ryddingen langs jernbanen kun utrøres i den grav av hva som er strengt tatt nødvendig, og at annen vegetasjon (busker/kratt og trær) som ikke utgjøre en sikkerhetsrisiko, får stå i fred. Ved ryddingsarbeidet kan det benyttes ryddesag, øks eller motorsag, og vi forutsetter at utstyret fraktes inn til fots. Statsforvalteren vurderer at tiltaket vil være lite inngripende på vegetasjonen i naturreservatet og at det ligger innenfor rammen av hva området tåler av belastning, jf. nml. § 10. Nml. §§ 11 og 12 er ikke vurdert som relevant i denne saken. Statsforvalteren vurderer at tiltaket ikke vil medføre en uheldig presedens, da dette er et nødvendig vedlikeholdstiltak som kun et begrenset antall aktører, som Bane Nor, vil kunne få tillatelse til å gjennomføre. Statsforvalteren vurderer at tiltaket ikke vil være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene i området nevneverdig, jf. nml. § 48.

Vedtak

Statsforvalteren i Innlandet gir Bane Nor tillatelse til å drive rydding og vedlikehold på jernbanelinja som går forbi Gardsjøen naturreservat, med hjemmel i § 48 første avsnitt i naturmangfoldloven. Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

1. Tillatelsen gjelder fra dags dato og ut 2026.
2. Dersom det er mulig, bør arbeidet legges utenfor viktig trekk- og hekkeperiode for fuglene (april – juni og september – oktober).
3. Rydding som strekker seg inn i naturreservatet skal begrenses til det som er helt nødvendig å fjerne for å sikre god sikt og sikkerheten langs jernbanelinja. Busker/kratt og trær som ikke utgjør en sikkerhetsrisiko skal få stå i fred.
4. Det skal ikke benyttes motoriserte kjøretøy innenfor naturreservatets grenser, nødvendig utstyr for å gjennomføre ryddingen/vedlikeholdsarbeidet må fraktes inn til fots.
5. Tillatelsen må medbringes i felt når det utføres vedlikehold og rydding, og skal kunne vises på oppfordring til Statens Naturoppsyn.

Denne dispensasjonen gjelder kun i forhold til verneforskriften for Gardsjøen naturreservat. Dere må selv avklare behovet for tillatelse etter annet lovverk og grunneieres tillatelse før tiltaket kan utføres.

Klageadgang

Statsforvalteren viser til at vedtaket er et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningslovens § 28. Klagefristen er 3 uker fra mottakelsen av dette brevet. Eventuell klage på vedtaket skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Linnea Karoline Vereide
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

GRUE KOMMUNE Postboks 94 2261 KIRKENÆR
SNO